

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2020. gada 1. decembrī
(OR. en)

13567/20

RECH 483
COMPET 611

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs: Padomes Ģenerālsēkretariāts

Saņēmējs: delegācijas

Temats: Padomes secinājumi par jauno Eiropas Pētniecības telpu

---

Pielikumā pievienoti Padomes secinājumi par minēto tematu, kurus Padome, izmantojot rakstisko procedūru, apstiprināja 2020. gada 1. decembrī.

PADOMES SECINĀJUMI PAR

JAUNO EIROPAS PĒTNIECĪBAS TELPU

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ATGĀDINOT

- Padomes 2000. gada jūnija rezolūciju ¹, ar ko izveido Eiropas pētniecības un jauninājumu telpu;
- to, ka Eiropadome 2002. gada martā Barselonā ² vienojās, ka kopējie izdevumi pētniecībai, attīstībai un inovācijai Savienībā būtu jāpalielina ar mērķi tuvojies 3 % no IKP;
- Līguma par Eiropas Savienības darbību 179. pantu, ar ko tiek izveidota Eiropas zinātniskās pētniecības telpa;
- Eiropadomes 2011. gada februāra secinājumus ³, kuros apstiprināts, ka Eiropai ir vajadzīga vienota pētniecības telpa, lai piesaistītu talantus un ieguldījumus, un kuros aicināts izveidot īstu vienoto tirgu zināšanām, pētniecībai un inovācijai;
- Komisijas 2012. gada jūlija paziņojumu ⁴ un Padomes 2012. gada secinājumus "Stiprāka Eiropas Pētniecības telpas partnerība izcilībai un izaugsmei" ⁵, kuros tika panākta vienošanās par esošajām Eiropas Pētniecības telpas (EPT) prioritātēm;

---

¹ OV C 205, 19.7.2000., 1. lpp.

² SN 100/1/02.

³ EUCO 2/11.

⁴ 12848/12.

⁵ 17649/12.

- tās 2013. gada secinājumus ⁶ "Uzlabot un koncentrēt ES starptautisko sadarbību pētniecībā un inovācijā. Stratēģiska pieeja", kuros atzīts, ka svarīga EPT daļa ir starptautiskā dimensija;
- tās 2015. gada maija secinājumus ⁷ par Eiropas pētniecības telpas ceļvedi 2015.–2020. gadam, kas bija pamats turpmākiem dalībvalstu EPT valsts rīcības plāniem;
- tās 2015. gada decembra secinājumus ⁸ "Dzimumu līdztiesības veicināšana Eiropas pētniecības telpā";
- tās 2016. gada maija secinājumus ⁹ "Pāreja uz atvērtās zinātnes sistēmu";
- tās 2016. gada novembra secinājumus ¹⁰ "Pasākumi, lai atbalstītu pētniekus karjeras sākumposmā, vairotu zinātnieku karjeru pievilcību un veicinātu ieguldījumus cilvēku potenciālā pētniecības un attīstības jomā";
- tās 2018. gada maija secinājumus ¹¹ "Eiropas atvērtās zinātnes mākonis";
- tās 2018. gada novembra secinājumus ¹² "Eiropas pētniecības telpas pārvaldība", kuros Komisija tika aicināta līdz 2020. gada vidum publicēt jaunu paziņojumu par EPT laikposmam pēc 2020. gada, kam attiecīgi sekotu Eiropas Pētniecības telpas un inovācijas jautājumu komitejas (*ERAC*) rīcības plāns;
- Eiropadomes 2019. gada marta secinājumus ¹³, kuros ES tiek aicināta pastiprināt investīcijas pētniecībā un inovācijā, lai saglabātu globālo konkurētspēju svarīgāko tehnoloģiju un stratēģisko vērtības ķēžu jomā;

---

⁶ COM(2012) 497 *final*.

⁷ 9351/15.

⁸ 14846/15.

⁹ 9526/16.

¹⁰ 15013/16.

¹¹ 9291/18.

¹² 14989/18.

¹³ EUCO 1/19.

- ES Stratēģisko programmu 2019.–2024. gadam ¹⁴, kurā uzsvērts, ka jāpastiprina pētniecības centieni, jo īpaši, risinot Eiropas pētniecības, attīstības un inovācijas sadrumstalotības problēmu, un atzīts, ka mums ir jādara vairāk, lai nodrošinātu sieviešu un vīriešu līdztiesību, kā arī vienlīdzīgas tiesības un iespējas visiem;
- *ERAC* 2019. gada decembrī ¹⁵ pieņemto atzinumu par EPT nākotni, kurā izklāstīti "jaunas EPT" galvenie elementi;
- Komisijas 2020. gada septembra paziņojumu ¹⁶ "Pētniecības un inovācijas jaunā ēra".

I. POLITISKAIS KONTEKSTS

1. UZSVĒR, cik svarīgi ir īstenot līderu stratēģisko programmu 2019.–2024. gadam, risinot vissteidzamākās problēmas ar uzsvāru uz iedzīvotāju un brīvību aizsargāšanu, attīstot spēcīgu un dinamisku ekonomisko bāzi, veidojot klimatneitrālu, zaļu, taisnīgu un sociālu Eiropu un veicinot Eiropas intereses un vērtības globālajā arēnā.
2. Šajā sakarā ATZINĪGI VĒRTĒ arī Komisijas jaunās prioritātes 2019.–2024. gadam, kur galvenā uzmanība pievērsta būtiskajām pārveides jomām, tostarp: Eiropa kā pirmais klimatneitrālais kontinents ("Zaļais kurss Eiropai"), jauna pieeja inovācijai, kā deklarēts jaunajā rūpniecības stratēģijā ("Ekonomika, kas darbojas cilvēku labā"), nozīme, kāda ir globālajai veselībai, pastiprinot Eiropas atbildīgu līderību pasaulē ("Spēcīgāka Eiropa pasaulē"), iespēju nodrošināšana cilvēkiem, izmantojot jaunas paaudzes tehnoloģijas ("Eiropa, kas atbilst digitālā laikmeta prasībām"), "Jauns impulss Eiropas demokrātijai" un "Mūsu eiropeiskā dzīvesziņa" – mērķis ir veselīga planēta, Eiropas sagatavošana jaunai digitālai pasaulei un tās tehnoloģiskās suverenitātes paplašināšana. ATZĪST – lai panāktu šo prioritāšu īstenošanu un nodrošinātu ilgtspējīgu Eiropas produktivitātes pieaugumu un konkurētspēju, ir jāizstrādā transformatīva un uz nākotni vērsta pētniecības, inovācijas un izplatīšanas stratēģija.

---

¹⁴ Pieņemta Eiropadomē 2019. gada 20. jūnijā.

¹⁵ *ERAC* 1201/20.

¹⁶ 11400/20 + ADD1.

3. ATZĪST progresu EPT panākšanā, jo īpaši, balstoties uz EPT ceļvedi un EPT valstu rīcības plāniem, kuros pievēršas pašreizējām EPT prioritātēm, kuru galvenais mērķis ir uzlabot pētniecības un inovācijas sistēmas visā Eiropā, kā arī to mijiedarbību. Ar BAŽĀM atzīmē, ka progress Savienībā palēninās un ir nevienmērīgs ¹⁷. Šajā sakarā ATZINĪGI VĒRTĒ jauno vērienu saistībā ar EPT, kā pausts *ERAC* atzinumā par EPT nākotni un Komisijas paziņojumā "Pētniecības un inovācijas jaunā ēra". UZSVER, ka Komisijai un dalībvalstīm kopīgi jārada un kopīgi jāīsteno jaunā EPT visos līmeņos, lai nodrošinātu godīgu un līdzsvarotu atbildības sadali visā Savienībā.
4. AICINA Komisiju un dalībvalstis atbalstīt jaunās EPT izveidi ES pētniecības un inovācijas pamatprogrammas visās daļās, kā arī mobilizējot citas ierosinātās ES politikas un programmas, tostarp Atvēršanas un noturības mehānismu, kohēzijas politikas instrumentus, programmu "Digitālā Eiropa" un tehniskā atbalsta instrumentu. UZSVER, ka ES pētniecības un inovācijas pamatprogramma ir vissvarīgākais ES līmeņa instruments EPT atbalstam un īstenošanai.

II. JAUNĀS EPT MĒRKI

5. DEFINĒ jauno EPT kā uz pētniekiem orientētu, vērtībās balstītu, izcilības un ietekmes virzītu telpu, kurā tiek atbalstīti un var brīvi cirkulēt pētnieki, zināšanas un tehnoloģijas. Šai jaunajai EPT būtu jābalstās uz kopīgu atbildību, ieinteresēto personu un iedzīvotāju līdzdalību, uz Eiropas pētniecības un inovācijas ekosistēmu daudzveidību un stiprajām pusēm, spēju reaģēt uz viedu virzieniskumu, un tajā būtiskai nozīmei jo īpaši ir jābūt fundamentālajiem pētījumiem, lai nodrošinātu pētniecības un inovācijas ekosistēmu izcilību, pievilcību un konkurences priekšrocības.

---

¹⁷ EPT 2018. gada progresa ziņojums.

6. UZSVER, ka pētniecības un inovācijas darbībām, kas aptver visu diapazonu no fundamentālās līdz lietišķajai pētniecībai un inovācijai, un šo darbību radītajām zināšanām ir jābūt tādai vērtībai, kas neaprobežojas tikai ar ieguldījumu ilgspējīgā izaugsmē un darbvietu radīšanā, bet gan būtiski sekmē sabiedrības problēmu risināšanu un kalpo kā stūrakmens vērtībās un gūtajās atziņās balstītai politikas veidošanai un līdz ar to – mūsu Eiropas demokrātijai stūrakmens. UZSVER, cik svarīgi ir saglabāt atvērtību starptautiskai sadarbībai nolūkā sasniegt jaunās EPT mērķus, atbalstīt Eiropas kā globāla līdera lomu, un UZSKATA, ka asociētās valstis ir jaunās EPT svarīgas partneres.
7. UZSVER nozīmīgo lomu, kāda pētniecībai un inovācijai ir sekmīgos Eiropas atveseļošanas centienos un digitālās un zaļās pārkārtošanās paātrināšanā, stiprinot noturību un gatavību krīzēm un atbalstot Eiropas konkurētspēju. UZSVER, cik svarīga pētniecības un inovācijas politika ir investīciju, ko uzņēmumi veic pētniecībā un inovācijā, produktīvai izmantošanai, izvēršot jaunas tehnoloģijas un atbalstot zināšanu un tehnoloģiju pārņemšanu attiecīgajās politikas jomās, lai Eiropas uzņēmumiem radītu iespēju izstrādāt jaunus produktus un pakalpojumus, kas var veiksmīgi konkurēt globālajos tirgos un sniegt efektīvus risinājumus sabiedrības problēmām, tādējādi sekmējot tehnoloģisko suverenitāti.
8. UZSVER ciešākas sadarbības un koordinācijas potenciālu pētniecības un inovācijas jomā, kāds pastāv starp reģionālo, valsts un Eiropas līmeni, lai maksimāli palielinātu investīciju efektu kopīgo politikas mērķu sasniegšanā efektīvā un uz ietekmi orientētā veidā, tostarp nolūkā samazināt plaisu pētniecības un inovācijas jomā, kas pastāv visā Savienībā.
9. UZSVER, ka jaunajai EPT būtu jāturpina stiprināt pētniecības un inovācijas sistēmu kvalitāti un to sasaistes visā Eiropā, vienlaikus sekmējot labāku mijiedarbību starp pētniecības un inovācijas politikām un citām politikas jomām, jo īpaši augstākās izglītības un rūpniecības politikām, un jānodrošina efektīvāka mijiedarbība ar sabiedrību.

10. AICINA dalībvalstis un Komisiju par prioritārām noteikt investīcijas jaunajā EPT un ATKĀRTOTI APLIECINA investīciju mērķrādītāju attiecībā uz pētniecību un inovāciju, proti, 3 % no ES IKP ¹⁸. AICINA dalībvalstis noteikt investīciju mērķrādītājus valsts līmenī, jo īpaši attiecībā uz publiskiem pētniecības un izstrādes centieniem. PIENĒM ZINĀŠANAI Komisijas ierosinājumus – iekļaut jaunu mērķrādītāju 1,25 % no ES IKP publiskiem centieniem, kas dalībvalstīm jāsasniedz līdz 2030. gadam ES koordinētā veidā, un divus jaunus brīvprātīgus mērķrādītājus, proti, dalībvalstīm līdz 2030. gadam novirzīt 5 % no valsts publiskā pētniecības un izstrādes finansējuma kopīgām programmām un Eiropas partnerībām, kā arī par 50 % palielināt investīcijas pētniecībā un izstrādē tajās valstīs, kur vidējais pētniecības un izstrādes intensitātes rādītājs ir zem ES vidējā rādītāja ¹⁹.
11. UZSVER, ka jaunā EPT ir jāpadara jūtāmāka, ietekmīgāka un nozīmīgāka pētniekiem, novatoriem, pētniecības un inovācijas jomas ieinteresētajām personām un iedzīvotājiem visā Eiropā. Šajā sakarā UZSVER pievienoto vērtību, ko sniedz konkrētas EPT darbības EPT politikas programmas ietvaros, kuras būtu jāattīsta kopīgi, sistēmiski un savlaicīgi un jāīsteno dalībvalstīm un Komisijai tā, lai tiktu panākta maksimāla ietekme visā Eiropā valstu ekosistēmu stiprināšanā, vajadzīgā tempa uzņemšanā un politiskas apņemšanās nodrošināšanā. UZSVER, ka dalībvalstu pētniecības un inovācijas politikas satvaru daudzveidība nosaka, ka konkrētu EPT darbību īstenošanai ir vajadzīga brīvprātīga pieeja, vienlaikus tiecoties uz plašu līdzdalību. ATZĪST potenciālu, kāds ir tādu EPT izmēģinājuma darbību uzsākšanai 2021. gadā, kurām ir vispārējs politisks atbalsts un kuras kopīgi īsteno dalībvalstu kritiskā masa un Komisija, nolūkā noturēt politisko impulsu prioritārajās darbības jomās visā Savienībā un sniegtu iespējas ne tikai iesaistītajām valstīm, bet dotu labumu visām dalībvalstīm.

---

¹⁸ Stratēģijā "Eiropa 2020" ir noteikts mērķis uzlabot apstākļus inovācijai, pētniecībai un attīstībai, jo īpaši ar mērķi līdz 2020. gadam palielināt apvienotās publiskās un privātās investīcijas pētniecībā un izstrādē līdz 3 % no IKP, no kurām divām trešdaļām būtu jānāk no privātā sektora, bet vienai trešdaļai – no publiskā sektora.

¹⁹ Bruto iekšzemes izdevumi pētniecībai un izstrādei (*GERD*) aptver visus izdevumus pētniecībai un izstrādei, kas veikti valsts teritorijā konkrētā atskaites periodā (*Frascati* 2015). *GERD* attiecas uz publiskiem un privātiem izdevumiem pētniecībai un izstrādei. Tas ir tādas pētniecības un izstrādes kopapjoms, ko veic četri institucionālie sektori: komercuzņēmumi (*BES*), valdība (*GOV*), augstākā izglītība (*HES*), privātas bezpeļņas struktūras (*PNP*).

III. EPT RĪCĪBAS PRIORITĀTES

12. UZSVER, ka jaunās EPT mērķi ir jāpārvērš konkrētās EPT darbībās atbilstoši turpmāk izklāstītajām prioritārajām jomām. AICINA dalībvalstis un Komisiju ātri vienoties par EPT politikas programmu, kā svarīgu izejas punktu PIENĀCĪGI ŅEMOT VĒRĀ Komisijas ierosināto EPT ceļvedi.

A. EPT PADZIĻINĀŠANA – PAMATNOSACĪJUMI

13. DEFINĒ "EPT padziļināšanas" elementu kā kopīgu ES un tās dalībvalstu mērķi tiekties uz labākiem darba, nodarbināmības un citiem būtiskiem pamatnosacījumiem visos līmeņos, lai pilnībā atraisītu Eiropas Pētniecības telpas sadarbības un savienotības potenciālu pētnieku, programmu un institūciju līmenī.
14. AICINA dalībvalstis turpināt veikt reformas savās valsts pētniecības un inovācijas sistēmās un attiecīgajās institūcijās un organizācijās, padarot tās pievilcīgākas, sadarbībspējīgākas, iekļaujošākas un konkurētspējīgākas; UZSVER – svarīgākie elementi stabilai Eiropas pētniecības un inovācijas sistēmai nav tikai izcilība, orientēšanās uz ietekmi un pienācīgas investīcijas un resursi, bet arī – ētika un kopīgas vērtības, starp tām pētniecības integritāte, zinātniskās pētniecības brīvība, kvalitatīva profesionālizvērtēšana, vienlīdzība un daudzveidība.
15. ATZĪST Komisijas lomu – iedrošināt un stimulēt dalībvalstu reformas un investīcijas nolūkā panākt labāku sadarbību Eiropas Savienībā gan ar finansiālu atbalstu ar attiecīgo ES programmu un instrumentu (īpaši ES pētniecības un inovācijas pamatprogrammas) starpniecību, gan arī izmantojot regulārus dialogus un atbilstošus politikas atbalsta instrumentus, kas nav tikai finansiāls atbalsts, tostarp nodrošinot analīzi, norādes, konsultācijas, tehnisku atbalstu, pārraudzību un datu analītikas darbības.

16. AICINA Komisiju un iesaistītās valstis turpināt attīstīt un ieviest Eiropas atvērtās zinātnes mākonī (*EOSC*) un tā pamatnosacījumus, kas ir EPT izmēģinājuma darbība nolūkā padziļināt EPT, jo īpaši – turpinot visā Eiropā savienot pētniecības datu infrastruktūru un pakalpojumus un veicināt atvērtu un sadarbīgu zināšanu un datu apmaiņu un sadarbību EPT ietvaros, darboties trīspusējā pārvaldībā kā uzticama, nodrošināta un funkcionāla pētniecības un inovācijas datu telpa un pakalpojumu platforma Eiropā un tikt savienotam ar tematiskām datu telpām, piemēram, Eiropas veselības datu telpu.
17. AICINA Komisiju un dalībvalstis ciešā sadarbībā ar EPT ieinteresētajām personām kopīgi izstrādāt un īstenot EPT darbības, kas palīdz pievērsties galvenajiem EPT padziļināšanas izaicinājumiem. AICINA Komisiju un dalībvalstis 2021. gadā vienoties par prioritārajām darbībām EPT politikas programmas ietvaros, tostarp par darbībām šādās jomās:
- i) **karjeras pētniecībā.** UZSVER, ka pētniecības jomas karjeras pievilcīguma palielināšana ir vitāli svarīgs elements jaunajā EPT, radot pievilcīgus un drošus darba un nodarbinātības apstākļus noturīgākai un interesantākai pētnieka karjerai un attiecīgi piesaistot un paturot izcilus pētniekus; AICINA Komisiju un dalībvalstis kopīgi izstrādāt uzlabotu Eiropas kompetenču satvaru darbam pētniecības jomā, tostarp attiecībā uz pētniecības infrastruktūru, kas būtu pēcpasākums Eiropas pētnieku hartai un Rīcības kodeksam par pētnieku pieņemšanu darbā un kurā tiktu ņemta vērā atvērtā zinātne, dzimumu līdztiesība, digitālās prasmes, pētījumu novērtēšana, pētniecības karjeras diversifikācija un daudzkrāšas karjeras trajektorijas, un papildu elementi no Eiropas Prasmju programmas ²⁰ un Zagrebas aicinājuma rīkoties; PIENĒM ZINĀŠANAI Komisijas priekšlikumus paziņojumā par EPT, tostarp rīku kopumu pētnieku karjeras atbalstam un iniciatīvu "*ERA4You*", kuras nolūks cita starpā ir stiprināt sadarbību un mobilitāti starp akadēmiskajām un uzņēmējdarbības aprindām;

---

²⁰ 9349/20.

- ii) **sinerģijas.** ATZINĪGI VĒRTĒ jaunus centienus radīt un izmantot sinerģijas starp Eiropas finansēšanas instrumentiem, lai maksimāli vairotu ietekmi, kāda ir dažādiem finansējuma avotiem, nolūkā panākt efektīvu divējādo pārkārtošanos un ātru atveseļošanu, – īpaši starp gaidāmo pamatprogrammu "Apvārsnis Eiropa", "Erasmus+", kohēzijas politikas fondiem (ERAF, ESF+ un Kohēzijas fonds), *Next Generation EU*, Vienotā tirgus programmu, ES ārējās darbības instrumentiem, *EU4Health* un programmu "Digitālā Eiropa", un MUDINA Komisiju nodrošināt dalībvalstīm praktiskus norādījumus un ērtus un vienkāršus instrumentus minēto sinerģiju labākajai iespējamajai īstenošanai valstu un reģionu kontekstā;
- iii) **zinātnes brīvība / akadēmiskā brīvība.** ATZĪST Boloņas procesa centienus stiprināt un uzraudzīt akadēmisko brīvību augstākās izglītības sektorā 49 valstīs, kas ir iesaistītas Eiropas augstākās izglītības telpā (*EHEA*). ATZINĪGI VĒRTĒ Bonnas deklarāciju par zinātniskās pētniecības brīvību, kas tika apstiprināta 2020. gada 20. oktobrī, un 2020. gada 19. novembrī Romā *EHEA* konferencē pieņemto ministru paziņojumu attiecībā uz akadēmisko brīvību kā vienotu izejas punktu ceļā uz zinātnes brīvības / akadēmiskās brīvības aizsargāšanu un uzlabošanu un AICINA Komisiju, dalībvalstis un akadēmiskās institūcijas cieši sekot Boloņas procesā gūtajai pieredzei un novērtēt, kā tas ietekmē pētniecību un sadarbību, jo īpaši attiecībā uz potenciāliem rādītājiem, izvērtējumu un pārraudzības metodēm un to nozīmi turpmākā zinātniskās pētniecības brīvības stiprināšanā Eiropas Pētniecības telpā;
- iv) **EPT un EHEA sasaiste.** UZSVER, ka jāveido spēcīgākas sinerģijas un savstarpējas saites starp EPT, *EHEA* un Eiropas izglītības telpas augstākās izglītības elementiem; kā iespējamās jomas mērķtiecīgākai sadarbībai IDENTIFICĒ institucionālo pārveidi, pētniecības karjeras, zinātnes izglītību, apmācību, starptautisko sadarbību un zināšanu apriti. ATBALSTA Eiropas universitāšu apvienību pilnveidi, kas būtu modernu un iekļaujošu nākotnes augstākās izglītības iestāžu vadošais piemērs Eiropā. PIENĒM ZINĀŠANAI Komisijas priekšlikumu izstrādāt ceļvedi darbībām attiecībā uz sinerģiju radīšanu starp augstāko izglītību un pētniecību;

- v) **pētniecības infrastruktūra.** UZSVER, ka ir jāveic ilgtspējīgas investīcijas valstu un Eiropas pētniecības infrastruktūrās visā to dzīves ciklā, lai tās varētu sekmēt izcilus rezultātus fundamentālajās un lietišķajās zinātnēs un sniegt tādas vispusīgas zināšanas, kas vajadzīgas pašreizējo un nākotnes problēmu risināšanai; MUDINA dalībvalstis, asociētās valstis un Komisiju, pamatojoties uz Eiropas Pētniecības infrastruktūru stratēģijas foruma (*ESFRI*) balto grāmatu "*Making Science Happen*" (Lai zinātne varētu notikt), strādāt, lai veidotu efektīvāku un ilgtspējīgāku Eiropas pētniecības infrastruktūru ekosistēmu, kas būtu viens no svarīgākajiem jaunās EPT resursiem un kas pilnībā izmantotu savu devumu *FAIR* datu apmaiņā un datu kvalitātes kontrolē. ATGĀDINA, ka nodrošināt pietiekamu atvērtu piekļuvi valstu un transnacionālām pētniecības infrastruktūrām, to lielāku sadarbību un integrāciju visā ES un uzlabot informācijas apmaiņu par esošajām jaudām, piemēram, izmantojot valstu pētniecības infrastruktūru ceļvežus un *ESFRI* procesu, ir ļoti svarīgi izcilības un iekļautības panākšanai;
- vi) **atvērtā zinātne.** NORĀDA, ka atvērtajai zinātnei, tostarp atvērtas piekļuves publikācijām un pētniecības datiem integrēšanai, ir izšķiroša nozīme pētniecības un inovācijas ietekmes, kvalitātes, efektivitātes, pārredzamības un integritātes veicināšanā, un tā satuvina zinātni un sabiedrību, vienlaikus ņemot vērā pamatotos juridiskus, drošības un privātuma aspektus. MUDINA Komisiju, dalībvalstis un ieinteresētās personas atbalstīt un īstenot atvērtās zinātnes praksi savās atalgošanas un novērtēšanas sistēmās attiecībā uz pētniecību, pētniekiem un institūcijām, tostarp pētniecības infrastruktūrām, un stiprināt to koordināciju Eiropā. ATZINĪGI VĒRTĒ publicēšanas platformas *Open Research Europe* darbības sākšanu. ATZĪST, ka biblioloģiskā daudzveidība, daudzvalodība un visu zinātniskā darba rezultātu atzīšana ir nozīmīgi elementi EPT politikā attiecībā uz atvērto zinātni.

B. VIRZIENISKUMS: AR CITĀM POLITIKAS JOMĀM KOPĪGAS, PĒTNIECĪBAS UN INOVĀCIJAS VIRZĪTAS INICIATĪVAS GLOBĀLĀ KONTEKSTĀ

18. DEFINĒ elementu "virzieniskums" kā stratēģiskas koordinācijas procesu starp pētniecību un inovāciju un citām attiecīgajām politikas jomām nolūkā stratēģiski orientēt un prioritāri iedalīt investīcijas pētniecības un inovācijas jomā un sagatavoties tādu pētniecības un inovācijas virzītu politikas iniciatīvu izstrādei un īstenošanai, kas veicina ilgtspējīgas attīstības mērķu (IAM) sasniegšanu visā Eiropā un ārpus tās.
19. ATZĪST, ka divējādā – zaļā un digitālā – pārkārtošanās un noturīga atveseļošana ir pamatvirzieni jaunās EPT pārvēršanā konkrētās politikas un finansēšanas darbībās. UZSVER nozīmi, kāda ir transnacionālām investīcijām pētniecībā un inovācijā un kopīgām programmām reģionālā, valstu un ES līmenī, un AICINA dalībvalstis nodrošināt vērienīgu ieguldījumu EPT darbībās ar mērķi pievērsties šai pārejai. UZSVER, ka ir vajadzīgas konkrētas darbības, lai nodrošinātu, ka pētniecības un inovācijas politika sniedz lielāku un pietiekamu atbalstu zināšanu un tehnoloģiju apguvei dažādās politikas jomās, tostarp Eiropas rūpniecības stratēģijas īstenošanai. Šajā sakarā UZSVER, cik svarīgas ir saiknes inovācijas ekosistēmu iekšienē un starp tām un to dalībniekiem visā Eiropā, lai nodrošinātu pētniecības rezultātu ātrāku izmantošanu ekonomikā un sabiedrībā.
20. AICINA Komisiju un ieinteresētās dalībvalstis 2021. gadā īstenot zaļā ūdeņraža EPT izmēģinājuma darbības programmas procesu, vienlaikus nodrošinot saskaņotību ar citām saistītām iniciatīvām un neskarot plašāku ūdeņraža pētniecības nozīmi, kas sniedzas tālāk par šo EPT izmēģinājuma darbību.

21. AICINA Komisiju un dalībvalstis ciešā sadarbībā ar EPT ieinteresētajām personām kopīgi izstrādāt un īstenot EPT darbības, kas palīdz pievērsties galvenajiem izaicinājumiem saistībā ar virzieniskuma sekmēšanu, divējādo pārkārtošanos un noturīgu atveseļošanu. AICINA Komisiju un dalībvalstis 2021. gadā vienoties par prioritārajām darbībām EPT politikas programmas ietvaros, tostarp par darbībām šādās jomās:

- i) **Eiropas noturības iniciatīva.** ATZĪST pasākumus, kas aizsākti kā reakcija uz Covid-19 pandēmiju, piemēram rīcības plānu "*ERAvsCorona*" un Eiropas veselības datu telpu, ko kopīgi izveidojušas pētniecības infrastruktūras un e-infrastruktūras *EOSC* ietvaros; ATZĪST, ka ir jāturpina rīkoties saistībā ar krīzes mestajiem izaicinājumiem un strādāt pie attīstītākām prevencijas un reaģēšanas struktūrām, lai uzlabotu Eiropas noturību nākotnē, tostarp pie kopīga redzējuma attiecībā uz privātumu un citiem ētikas jautājumiem; AICINA Komisiju un dalībvalstis izveidot vidēja termiņa kopīgu un koordinētu pētniecības un inovācijas virzītu politikas iniciatīvu, ņemot vērā Atveseļošanas un noturības mehānismā noteiktās prioritātes;

- ii) **digitālā pārveide.** ATZĪST, ka digitālā pārveide līdz pamatiem skar visus jaunās EPT aspektus; UZSVER, ka digitālās tehnoloģijas (5G tīkli, procesori un elektroniskie komponenti, augstas veiktspējas datošana, piekļuve datiem, datu apstrāde un analītika) palīdz panākt Eiropas tehnoloģisko suverenitāti; MUDINA Komisiju un dalībvalstis palielināt valstu un Eiropas līmeņa koordināciju, jo īpaši attiecībā uz pētniecības infrastruktūrām un e-infrastruktūrām. Šajā sakarā UZSVER mākslīgā intelekta potenciālu. ATGĀDINA, ka ir ļoti vajadzīga saskaņota, visaptveroša un stratēģiska pieeja dažādajām ar mākslīgo intelektu saistītajām darbībām Eiropas un valstu līmenī, īstenojot uz cilvēku orientētu pieeju, kas balstās kopīgās Eiropas vērtībās un ētikas principos, tostarp sociālajā daudzveidībā un dzimumu līdztiesībā, un ar mērķi tiekties uz globālu ietekmi; AICINA Komisiju turpināt centienus izveidot Eiropas mēroga mākslīgā intelekta izcilības tīklus, kuros integrēti dažādie ar mākslīgo intelektu saistīto darbību virzieni, apkopotas zināšanas un pētniecības rezultāti ar mērķi maksimāli vairo ietekmi, un tiek veicināta mākslīgā intelekta lietojumu pārņemšana stratēģiskās jomās gan Eiropā, gan globāli;
- iii) **Eiropas pētniecības un inovācijas partnerības.** ATZINĪGI VĒRTĒ ievērojamo progresu, kas panākts jaunas stratēģiskas un visaptverošas pieejas izstrādē attiecībā uz Eiropas pētniecības un inovācijas partnerībām un jaunā stratēģiskā koordinācijas procesa sagatavošanā; UZSVER, ka partnerības, kas sasaista valstu un Eiropas investīcijas un politisko apņemšanos, arī spēlēs vitāli svarīgu lomu jaunajā virzieniskumā. AICINA dalībvalstis pilnībā izmantot partnerību potenciālu nolūkā kopīgi panākt tādu mērogu un tvērumu Eiropā, lai efektīvi pievērstos IAM, tostarp, nodrošinot piemērotu valsts finansiālu ieguldījumu un ieguldījumu natūrā, ar ko tiktu papildinātas ES līmeņa iniciatīvas. AICINA Komisiju nodrošināt, ka tiek laicīgi uzsākts stratēģiskais koordinācijas process partnerībām;

- iv) **zināšanu aprite.** UZSVER, ka ir nepieciešami papildu centieni, lai Savienības intelektuālos un zinātniskos resursus pārvērstu jaunos produktos un pakalpojumos, kas apmierina sabiedrības prasības. AICINA dalībvalstis un Komisiju veicināt atvērtās zinātnes un atvērtās inovācijas praksi un stimulēt zināšanu un tehnoloģiju līdzradīšanu Eiropā; ATZINĪGI VĒRTĒ Komisijas iniciatīvu pārskatīt 2008. gada EK ieteikumu par intelektuālā īpašuma pārvaldību zināšanu pārneses darbībās un rīcības kodeksu atbilstīgi jaunajai Eiropas rūpniecības stratēģijai un izstrādāt ES stratēģiju attiecībā uz tehnoloģiju infrastruktūrām ²¹, lai sekmētu sadarbību un zināšanu apmaiņu starp Eiropas uzņēmumiem un nodrošinātu to piekļuvi vajadzīgajām prasmēm un zinātībai.
- v) **EUREKA.** ATZĪST ievērojamos *EUREKA* sasniegumus, sniedzot ieguldījumu EPT, tostarp EPT ārējai dimensijai, un AICINA Komisiju un dalībvalstis iesaistīties, lai turpinātu pilnveidot *EUREKA* kā vadošo visas Eiropas mēroga struktūru tādu divpusēju un daudzpusēju ar tirgu cieši saistītu pētniecības un inovācijas darbību īstenošanā, ko veic rūpniecības un akadēmiskais sektors, jo īpaši koncentrējoties uz divējādo pārkārtošanos un iesaistot mazos un vidējos uzņēmumus (MVU) un uzņēmumus ar vidēju kapitalizāciju – tostarp izmantojot to arvien aktuālāko potenciālu sadarboties Eiropā un starptautiski;

---

²¹ "Tehnoloģiju infrastruktūra" ir iekārtas un resursi, piemēram, izmēģināšanas stacijas, pilotlīnijas, demonstratori, testēšanas iekārtas vai dzīvās laboratorijas un attiecīgie pakalpojumi, ko izmanto publiskas pētnieciskās laboratorijas vai industrija, lai attīstītu, ražotu, testētu un pilnveidotu augsti inovatīvu tehnoloģiju, kura ir validēta laboratoriskā vidē, un tas ietver prototipu izstrādi, ražošanas procesa definēšanu un testēšanas procedūras; šīm infrastruktūrām var piekļūt vairāki lietotāji;

vi) **starptautiskā sadarbība.** UZSVER, ka ir nepieciešama spēcīgāka partnerība starp Komisiju un dalībvalstīm attiecībā uz zinātnes, tehnoloģiju un inovācijas sadarbības nolīgumiem un zinātnes diplomātiju, lai panāktu konsolidētāku iesaisti ar trešām valstīm, pilnībā respektējot savstarpīguma, atvērtības, pārredzamības principus, kopīgās vērtības, tostarp cilvēktiesības un intelektuālā īpašuma tiesības, kā arī lielāku efektu attiecībā uz vispārējiem ES politikas mērķiem; AICINA Komisiju ciešā sadarbībā ar dalībvalstīm koordinēt politikas dialogus, lai uzlabotu jau iedibinātās attiecības pētniecības un inovācijas jomā un stiprinātu sadarbību ar trešām valstīm un reģioniem, tostarp Āfriku, austrumu un dienvidu partnerībām, Eiropas un Vidusjūras reģionu, kā arī vēl vairāk stiprinātu sadarbības iniciatīvas ar Rietumbalkāniem, un IDENTIFICĒ vajadzību pēc visaptverošākas pieejas attiecībā uz ES stratēģiskās autonomijas aizsardzību, vienlaikus saglabājot atvērtu ekonomiku, tostarp izmantojot savu sadarbību ar trešām valstīm pētniecības un inovācijas jomā; UZSVER, ka ir nepieciešami pastiprināti centieni koordinēti un vairākos līmeņos paredzēt, izvērtēt un pārraudzīt pētniecības un inovācijas sadarbības ietekmi ārpus Eiropas.

C. LĪDZDALĪBA: PĒTNIECĪBAS UN INOVĀCIJAS REDZAMĪBA UN NOZĪME SABIEDRĪBAI

22. DEFINĒ elementu "līdzdalība" kā kopīgus ES un dalībvalstu centienus padarīt jauno EPT pamanāmāku pētniecības aprindās un palielināt pētniecības un inovācijas redzamību un nozīmi sabiedrībai pētniecības un inovācijas iniciatīvu izstrādē, īstenošanā un zināšanu apmaiņā projektu, programmu un institūciju līmenī.
23. AICINA Komisiju un dalībvalstis turpināt pilnveidot un īstenot amatierzinātnes kampaņu "Plastikāta pirāti" kā EPT izmēģinājuma darbību ar mērķi sekmēt mijiedarbību EPT iekšienē, lai palielinātu iedzīvotāju (īpaši jauniešu) izpratni par pētniecības un inovācijas ietekmi un sniegtajiem ieguvumiem viņu dzīvē. MUDINA sadarboties ar ierosināto misiju "Veselīgi okeāni, jūras, piekrastes un iekšzemes ūdeņi".
24. AICINA Komisiju un dalībvalstis ciešā sadarbībā ar EPT ieinteresētajām personām kopīgi izstrādāt un īstenot EPT darbības, kas palīdz pievērsties galvenajiem izaicinājumiem mijiedarbības veicināšanā ar sabiedrību. AICINA Komisiju un dalībvalstis 2021. gadā vienoties par prioritārajām darbībām EPT politikas programmas ietvaros, tostarp par darbībām šādās jomās:
- i) **amatierzinātnes kampaņas.** AICINA dalībvalstis un Komisiju vismaz reizi divos gados organizēt visas Eiropas mēroga amatierzinātnes kampaņu, lai izvērstu labo praksi attiecībā uz to, kā tiek stimulēta un atalgota iedzīvotāju līdzdalība pētniecības un inovācijas politikas veidošanā un īstenošanā visā Eiropā, nolūkā stiprināt iedzīvotāju uzticēšanos zinātnei un atvieglināt zinātnes, tehnoloģiju un inovācijas ieviešanu dzīvē. IEDROŠINA sinerģiju veidošanu starp šīm amatierzinātnes kampaņām un ierosinātajām pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" misijām;

- ii) **zinātnes komunikācija.** MUDINA dalībvalstis un Komisiju pastiprināt centienus, kuru mērķis ir uzlabot sabiedrības informētību par zinātņi un tehnoloģijām, stimulēt zinātnes popularizēšanu un mediju interesi un veicināt zinātnes izglītību, un nodrošināt pētniekiem piemērotu apmācību un prasmes saistībā ar zinātnes komunikāciju. AICINA Komisiju un dalībvalstis izstrādāt Eiropas politikas pieeju zinātnes komunikācijai, apsverot apvienotu ES zinātnes mediju tīklu, kas Eiropas auditorijai, medijiem un politiskajām aprindām piedāvātu piekļuvi aktuālākajām zinātniskajām atziņām par mūsdienīgiem tematiem, jaunu Eiropas zinātnes un inovācijas galvaspilsētu iniciatīvu un tīklu veidošanas aktivitātes, kuru mērķis ir labāk savienot attiecīgas reģionālās, valstu un ES līmeņa iniciatīvas.

D. PLAŠA IEKĻAUTĪBA UN PIEKĻUVE IZCILĪBAI

25. DEFINĒ elementu "iekļautība" kā plašu, attiecībā uz dzimumu līdzsvarotu un nediskriminējošu visas Eiropas pētnieku, valsts un reģionālo dalībnieku un pētniecības un inovācijas jomas ieinteresēto personu līdzdalību EPT darbībās, lai pilnībā aktivizētu un izmantotu EPT potenciālu nolūkā sekmēt reģionālo, valstu un Eiropas politikas mērķu sasniegšanu, izmantojot mērķorientētus pasākumus valstu un/vai ES līmenī, ar ko veicina un atvieglo sadarbības tīklu atvērību un iekļautību un samazina sadrumstalotību un atšķirības starp dalībvalstīm un to iekšienē.
26. AICINA Komisiju un dalībvalstis izstrādāt *EURAXESS* kā EPT izmēģinājuma darbību iekļautības veicināšanai EPT, pilnveidojot to par EPT talantu platformu, kas ir piemērota tam, lai pievērstos šķēršļiem, kuri traucē līdzsvarotiem mobilitātes modeļiem, atbalstot pētniekus viņu profesionālajā izaugsmē EPT ietvaros, savienojot pētniekus un institūcijas, uzlabojot nodarbināmību un talantu absorpcijas un mobilitātes shēmas.

27. AICINA Komisiju un dalībvalstis ciešā sadarbībā ar EPT ieinteresētajām personām kopīgi izstrādāt un īstenot EPT darbības, kas palīdz pievērsties galvenajiem izaicinājumiem saistībā ar plašas iekļautības veicināšanu. AICINA Komisiju un dalībvalstis 2021. gadā vienoties par prioritārajām darbībām EPT politikas programmas ietvaros, tostarp par darbībām šādās jomās:

- i) **intelektuālā darbaspēka aprīte.** ATKĀRTOTI NORĀDA, ka intelektuālā darbaspēka emigrācijas fenomens, kurš sakņojas virknē dažādu sociālekonomisku faktoru vietējā, reģionālā un valstu līmenī, arvien vēl ir nopietna problēma, kas pastāv dalībvalstīs un ar ko tām jāsaskaras, un kas veicina plaisu zinātnes un inovācijas jomā Eiropas Savienībā. ATZĪST, ka pētnieku mobilitāte – kā ģeogrāfiskā ziņā, tā arī mobilitāte starp nozarēm – ir viena no pamatdimensijām jaunajā EPT ar mērķi nodrošinātu pasaules līmeņa rezultātus. AICINA Komisiju un dalībvalstis uzraudzīt un ieteikt pasākumus, ar ko pievērsties nelīdzsvarotai intelektuālā darbaspēka aprītei, tostarp atalgojuma sistēmu, mobilitātes modeli, nodarbinātības nosacījumus, sociālā nodrošinājuma politikas, grantu un pensiju pārnesamību, kā arī pētnieku starpnozaru mobilitāti;
- ii) **dzimumu līdztiesība.** Ar lielām bažām ATGĀDINA, ka aizvien vēl pastāv liela dzimumu nelīdzsvarotība, kas Eiropai liedz pilnībā izmantot tās uz izcilību vērstās pētniecības un inovācijas sistēmas potenciālu, un AICINA Komisiju un dalībvalstis no jauna pievērsties dzimumu līdztiesībai un dzimuma aspektu integrācijai, tostarp izmantojot dzimumu līdztiesības plānu instrumentu un dzimumu dimensijas iekļaušanu pētniecības un inovācijas saturā. AICINA dalībvalstis un pētniecības finansēšanas organizācijas virzīt pasākumus, ar ko nodrošina to, ka pētniecības finansējuma piešķiršanu neietekmē ar dzimumu saistīti aizspriedumi;

- iii) **zinātnes pārvaldība.** ATZĪST pieaugošo nepieciešamību profesionalizēt zinātnes pārvaldību organizācijās, kas veic un kas finansē pētniecību, tostarp ar digitālo prasmju palīdzību, lai uzlabotu to spēju piedalīties EPT mēroga sadarbības tīklos; AICINA Komisiju sākt izmēģinājuma darbību – Eiropas mēroga tīklu veidošanas programmu zinātnes pārvaldības speciālistiem, tostarp pētniecības infrastruktūru vadītājiem, un NEM VĒRĀ pievienoto vērtību, ko zinātnes pārvaldības programmu un pamatnostādņu izstrādei rada sadarbība starp zinātnes pārvaldības apmācības sniedzējiem, tostarp augstākās izglītības nozarē;
- iv) **Eiropas sadarbības programma zinātnes un tehnisko pētījumu jomā (COST).** ATZĪST – *COST* ir nozīmīgs pētniecības un inovācijas instruments un ieejas portāls Eiropas Pētniecības telpā, kas veicina Eiropas un starptautisko sadarbību pētniecības jomā, tostarp pateicoties tā iekļautībai un augšupējai pieejai; AICINA Komisiju un dalībvalstis pastiprināt *COST* kā vadoša tīklu veidošanas instrumenta lomu Eiropas Pētniecības telpā, savienojot, iespēcinot un paturot jo īpaši jaunus pētniekus, un atbalstīt zinātnieku brīvu kustību, tostarp pētniecības karjeras attīstību, īpaši – sekmējot Eiropas kaimiņreģiona valstu līdzdalību, piemēram, ar *COST* apmācības centru un īstermiņa mobilitātes mehānismu starpniecību.

IV. TURPMĀKĀ RĪCĪBA

28. AICINA nākamās ES Padomes prezidentvalstis un Komisiju organizēt regulārus politikas dialogus, lai atbalstītu uz ietekmi vērstas investīcijas un reformas valstu un reģionālā līmenī un visu finanšu avotu un Eiropas līmenī pieejamo politikas atbalsta rīku mobilizēšanu, tostarp izmantojot EPT ministru konferences vismaz reizi divos gados ar mērķi veidot turpmāku rīcību EPT politikas programmas īstenošanai un izvērtēt pašreizējo EPT darbību izstrādi un panākumus.

29. AICINA Komisiju un dalībvalstis 2021. gadā izstrādāt EPT politikas programmu un daudzlīmeņu pārvaldības modeli, lai īstenotu jauno EPT, ietverot EPT darbību izstrādi un īstenošanu un ŅEMOT VĒRĀ ar pārvaldību saistītos elementus Komisijas paziņojumā par EPT – Eiropas Pētniecības un inovācijas paktu un EPT pārkārtošanās forumu. UZSVĒR, ka jauna pārvaldības modeļa izveidē būtu jābalstās uz šādiem principiem.

- **Iekļautība:** attiecīgos gadījumos – iesaistīt visas dalībvalstis (arī reģionālās iestādes), Eiropas Savienības Reģionu komiteju, pētniecības un inovācijas ieinteresētās personas un pilsonisko sabiedrību.
- **Efektivitāte:** definēt EPT darbību izstrādei un īstenošanai piemērotus "slaikus" pārvaldības procesus, nosakot vienotus mērķus un lemjot par nepieciešamo rīcību EPT iniciatīvu īstenošanai, iesaistot attiecīgās nozaru politikas.
- **Saskaņotība:** tiekties uz intensīvāku apmaiņu un sadarbību starp reģionālo, valstu un ES līmeni, lai risinātu strukturālas problēmas, kas gan ietilpst pētniecības un inovācijas politikas darbības jomā, gan arī ir ārpus tās.
- **Rezultatīvitate:** veidot saikni ar ierosināto stratēģisko plānošanu saistībā ar pamatprogrammu "Apvārsnis Eiropa", lai uzlabotu pētniecības un inovācijas politiku un pasākumu pieskaņotību jau agrīnā stadijā, tādējādi paplašinot valstu un ES pētniecības un inovācijas darbību tvērumu un ietekmi.
- **Faktos balstīta pieeja:** ciešā sadarbībā ar Komisiju veicināt EPT pārraudzības sistēmas, tostarp tās rādītāju un ziņošanas procedūru, pārskatīšanu, ŅEMOT VĒRĀ Komisijas priekšlikumu izveidot ikgadēju EPT rezultātu apkopojumu un cenšoties sniegt tehnisku un ekspertu palīdzību dalībvalstīm nolūkā uzlabot valstu EPT pārraudzības darbības un to saistību ar Eiropas pusgadu, kā arī dalībvalstu atveseļošanas un noturības plānu īstenošanu.
- **Nozīmīgums:** nospraust prioritātes, kas orientētas uz rīcībpolitiku, cita starpā pienācīgu lomu iedalot Padomei, kā arī izmantojot politikas debates regulārās EPT ministru konferencēs, kurās iesaistītas ne vien dalībvalstis, bet arī attiecīgā gadījumā – citas ieinteresētās personas un partneri.

30. AICINA *ERAC* konsultēt jautājumā par to, vai un cik lielā mērā EPT īstenošanai varētu būt vajadzīgas likumdošanas darbības un Padomes ieteikumi.
  31. AICINA nākamo prezidentvalsti Portugāli virzīt uz priekšu jautājumu par pētniecības karjeru un Komisiju – šajā sakarā nākt klajā ar konkrētiem, ar EPT saistītiem priekšlikumiem.
-